

kapitel 10 ikke har nogen betydning for adgangen til at klage over (påståede) formalitetsmangler, f.eks. manglende begrundelse, inhabilitet mv. Det betød, at der kunne klages over f.eks. politimesterens begrundelse for afgørelsen hele vejen op til Justitsministeriet, selv om selve afgørelsen kun kan påklages til statsadvokaten. På denne måde kunne man ved at formulere en klage som en formalitetsklage i realiteten komme uden om to-instans begrænsningen.

I praksis har det desuden givet anledning til tvivl, hvilken betydning klagebegrænsningsreglerne har for adgangen til at klage over en afgørelse om ikke at realitetsbehandle sagen, fordi den pågældende ikke anses for part (og dermed klageberettiget) i straffesagen.

Justitsministeriet har i et notat af 4. december 1998 om klagebegrænsninger inden for anklagemyndigheden redegjort for, om det er muligt - administrativt - at gennemføre en begrænsning i adgangen til at påklage de nævnte formalitetsspørgsmål. Notatet er optrykt som bilag 3 til dette lovforslag.

Det anføres i notatet, at de forvaltningsretlige grundsætninger om administrativ rekurs indebærer, at der som udgangspunkt ikke kan klages særskilt over en underordnet myndigheds beslutninger om sagsbehandling (formalitetsspørgsmål). Når sagen er afgjort, kan sagsbehandlingsfejl i den underordnede myndighed imidlertid påberåbes som argument for, at den overordnede myndighed (rekursinstansen) skal underkende afgørelsen.

Det anføres videre, at klagebegrænsningsreglerne i retsplejelovens kapitel 10 ikke kan antages at have fraveget de nævnte forvaltningsretlige grundsætninger i forhold til formalitetsspørgsmål, der opstår i forbindelse med anklagemyndighedens behandling af en sag om strafferetlig forfølgning.

På denne baggrund - anføres det i notatet - vil der i princippet kunne gennemføres en praksisændring, hvorefter formalitetsspørgsmål som udgangspunkt ikke kan påklages som led i administrativ rekurs, når selve afgørelsen om strafforfølgning ikke kan påklages som følge af klagebegrænsningsreglerne. Dette gælder ikke kun i tilfælde, hvor underinstansen har taget stilling til det pågældende spørgsmål, men også i tilfælde, hvor der er tale om et formalitetsspørgsmål, der alene foreligger for overinstansen (rekursmyndigheden).

Det antages derfor i notatet, at der ikke er noget til hinder for en praksisændring, hvorefter klage over *begrundelser* og klage over *afvisningsafgørelser* begrundet i manglende klageberettigelse eller overskridelse af klagefrist afskæres i det omfang, der ikke er

adgang til at påklage selve afgørelsen om strafforfølgning.

Det antages endvidere, at der kan gennemføres en praksisændring med hensyn til *habilitetsindsigelse*, således at sådanne klager omfattes af to-instansprincippet. Det betyder, at der alene er ret til at påklage spørgsmålet om politiets habilitet til statsadvokaten. Dette gælder i hvert fald i tilfælde, hvor politimesteren i første instans har taget stilling til habiliteten. Det antages også at gælde i tilfælde, hvor spørgsmål om politiets habilitet først rejses i forbindelse med klagen til statsadvokaten, og hvor statsadvokaten til brug for klagesagens behandling indhenter en udtalelse fra politimesteren, der herefter forholder sig til habilitetsspørgsmålet, inden statsadvokaten tager stilling til spørgsmålet. Påklages en materiel afgørelse fra politimesteren til statsadvokaten, og opstår der i den forbindelse spørgsmål om statsadvokatens habilitet, findes det dog bedst stemmende med almindelige retssikkerhedsmæssige synspunkter, at statsadvokatens beslutning vedrørende sin egen habilitet kan påklages til Rigsadvokaten, selv om den underliggende materielle straffesag ikke vil kunne påklages. På tilsvarende måde vil spørgsmål om Rigsadvokatens habilitet kunne påklages til Justitsministeriet.

Justitsministeriet og anklagemyndigheden har nu tilrettelagt sin praksis i overensstemmelse med det ovenfor anførte. Folketingets Ombudsmand har endvidere lagt praksisændringen til grund i sin vejledning af klagere vedrørende ombudsmandslovens § 14 om udnyttelse af administrativ rekurs, før der indgives en klage til ombudsmanden.

9.2. Aktindsigt

Efter offentlighedsloven har offentligheden ikke adgang til aktindsigt i sager inden for strafferetsplejen, herunder i anklagemyndighedens sager om strafferetlig forfølgning, jf. lovens § 2, stk. 1. 1. pkt.

Sagens parter har endvidere ikke adgang til aktindsigt i *verserende* sager om strafferetlig forfølgning, jf. forvaltningslovens § 9, stk. 3.

For så vidt angår *afsluttede* straffesager bestemmes det i forvaltningslovens § 18, at sagens parter - med de undtagelser, der følger af lovens §§ 12-14 - kan forlange at blive gjort bekendt med sagens dokumenter i det omfang, dette er rimeligt begrundet af hensyn til varetagelse af de pågældendes interesser, og hensynet til forebyggelse, opklaring og forfølgning af lovovertrædelser eller særlige hensyn til beskyttelse af sigtede, vidner eller andre ikke taler herimod. Adgangen til aktindsigt omfatter ikke retsbogsudskrifter vedrørende straffesagen og dokumenter, der har været fremlagt